

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölainsiksi

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

-

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus lausuu kohteliaimmin seuraavaa:

Esityksen 44 §:ssä on uusi säännös siitä, että kuntien yhteisen yleiskaavan hyväksyvät suunnittelualueen kuntien valtuustot. Valtuustojen päätökset olisi tarkoitus saattaa yleisesti tiedoksi siten, että muutoksenhakuajan olisi samanaikainen kaikissa suunnittelualueen kunnissa. Tältä osin hallinto-oikeus toteaa, että kun yleiskaava hyväksytään useassa päätöksentekokierroksessa, voi muutoksenhakuajan samanaikaisuuden osalta ilmetä ongelmia, mikäli kunnat eivät antaisikaan hyväksymispäätöstä samanaikaisesti yleisesti tiedoksi.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

Esityksessä on ehdotettu poistettavaksi nykyisin voimassa olevan alueidenkäyttölain 191 §:n 4 momentin mukainen säännös siitä, että vain kunnalla on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut kunnan viranomaisen tekemän kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen. Esityksen perusteella jää epäselväksi, onko tässä tilanteessa tarkoitus mahdollistaa se, että kaikilla kunnan jäsenillä olisi mahdollisuus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on muutoksen perusteena vedottu vain nykyisin voimassa olevan valituskiellon vaikutuksiin kaava-alueen maanomistajien oikeuksiin.

Lisäksi on ehdotettu poistettavaksi alueidenkäyttölain 198 §:n 2 momentin mukainen säännös siitä, että hallinto-oikeuden päätös kaava-asiassa annetaan julkipanon jälkeen. Tämän vuoksi ja jos edellä mainittu valituskielto poistetaan, esityksen perusteella vaikuttaisi siltä, että hallinto-oikeuden kumottua kunnan päätöksen kunnan jäsenen valitusoikeus alkaisi kuntalain 142 §:n 2 momentin mukaisesti siitä, kun kunta on julkaissut ilmoituksen päätöksestä yleisessä tietoverkossa. Esityksen perusteella jää epäselväksi, onko esitystä laadittaessa pohdittu muutosten vaikutusta näiltä osin, ja mikä on hallinto-oikeuden rooli päätöksen tiedoksiantamisessa.

Esityksessä on ehdotettu säädettäväksi, että valitusoikeus rajattaisiin asianosaisiin sellaisten asemakaavojen osalta, jotka laaditaan voimassa olevan yleiskaavan alueelle yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poikkeamatta. Hallinto-oikeuden näkemyksen mukaan valitusoikeutta koskevien säännösten tulisi olla mahdollisimman yksiselitteisiä. Ehdotuksen mukainen valitusoikeuden määräytyminen johtaa käytännössä siihen, että valitusoikeuden määräytymistä koskeva kysymys on hyvin tulkinnanvarainen, ja voi johtaa asian aineellisoikeudelliseen selvittämiseen jo valitusoikeutta arvioitaessa. Esimerkiksi arvioitaessa sitä, soveltuuko asemakaavan mukainen maankäyttö maisemaan tai rakennettuun ympäristöön yleiskaavassa edellytetyllä tavalla, voitaisiin joutua järjestämään katselmus jo valitusoikeutta koskevan kysymyksen ratkaisemiseksi.

Silloin kuin yleiskaava on hyvin yleispiirteinen, asemakaavavaiheessa ratkaistaan merkittäviä alueidenkäyttöllisiä seikkoja, joita ei ole lainkaan käsitelty yleiskaavavaiheessa. Valitusoikeuden rajaaminen asianosaisiin tarkoittaisi tässä tilanteessa sitä, että muilla kunnan jäsenillä ei olisi missään vaiheessa tosiasiallista mahdollisuutta saattaa kunnan kaavoitusratkaisujen lainmukaisuutta tuomioistuimen arvioitavaksi.

Lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hallinto-oikeustuomarit Anne-Mari Keskitalo ja Laura Juntunen.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksiantoa j voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Lukkarinen Elina
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus